

## CODUL DE ETICĂ, INTEGRITATEA ACADEMICĂ ȘI CALITATEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI LA UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

**Galina DRAGALINA**

*Universitatea de Stat din Moldova*

Principalele domenii de asigurare a calității în instituția de învățământ superior sunt: capacitatea instituțională, eficacitatea educațională, managementul calității. Principiile, valorile și normele comunității academice ale Universității de Stat din Moldova sunt reflectate în *Codul de Etică*, care este un ghid de integritate academică, un cod deontologic, un angajament moral al Universității de Stat din Moldova în fața tuturor membrilor săi, dar și în fața societății, cod care a fost întocmit conform prevederilor Constituției Republicii Moldova și care își găsește reflectare în Codul Educației.

**Cuvinte-cheie:** *capacitate instituțională, eficacitate educațională, management al calității, Cod de Etică, Tehnica securității în laborator.*

### THE CODE OF ETHICS, ACADEMIC INTEGRITY AND THE QUALITY OF EDUCATION AT MOLDOVA STATE UNIVERSITY

The main areas of quality assurance in higher education institution are: institutional capacity, educational effectiveness, quality management. Principles, values and rules of Moldova State University academic community are reflected in *the Code of Ethics*, which is a guide to academic integrity, an ethics code, a moral commitment to the company, code that was compiled in accordance with the provisions of the Constitution of the Republic of Moldova and finds reflection in the Education Code.

**Keywords:** *institutional capacity, educational effectiveness, quality management, Code of Ethics, Security technique in the laboratory.*

#### Introducere

În ultimii douăzeci de ani constatăm înființarea și funcționarea pe teritoriul Republicii Moldova a unui număr exagerat de mare de instituții de învățământ superior (28 de universități), ceea ce este în dezacord cu numărul în scădere dinamic-consistentă al absolvenților BAC, care ar urma să-și continue studiile. Aceeași situație se atestă și la nivel preuniversitar. Astfel, comparativ cu anul 1990, în prezent numărul de elevi a scăzut cu 50%, numărul cadrelor didactice – cu 37%, iar numărul instituțiilor rămâne încă a fi mărit, fiind scăzut doar cu 14% [1]. De menționat în acest context că Ministerul Educației a inițiat și a pus în aplicare o campanie de optimizare a funcționalizării instituțiilor preuniversitare, în prim plan fiind reducerea celor cu un număr insuficient de elevi. În mod similar urmează a fi reduse și unele instituții de învățământ superior, motivul fiind nu doar aspectul cantitativ, ci și cel calitativ.

În baza căror argumente specificate se va proceda la optimizare?

Evident, argumentele rezultă din Regulamentul privind organizarea și funcționarea instituției publice, elaborat și aplicat de către Centrul Național de Acreditare din Republica Moldova, a cărui misiune este de a realiza controlul corespunzător, de a stabili nivelul, calitatea, funcționalitatea acestor instituții [2].

Universitatea de Stat din Moldova a trecut cu succes recentul proces de acreditare în aspectul cercetărilor științifice. Conform relatărilor Consiliului Național de Acreditare și Atestare, dispun de acreditare științifică doar 64% din numărul total de instituții de învățământ superior. Actualmente, toate instituțiile de învățământ superior se pregătesc pentru următoarea acreditare internă și externă, ceea ce va permite o selectare a lor după principiul performanței în domeniul studiilor și al cercetărilor științifice.

Către sfârșitul anului 2014 a fost adoptat Codul Educației, care prevede promovarea studiilor pe tot parcursul vieții, asigurarea legăturii cu piața muncii, instituirea unui sistem de asigurare, monitorizare și evaluare a calității în educație, susținerea și motivarea cadrelor didactice pentru asigurarea educației de calitate.

#### Domenii de asigurare a calității

Calitatea în învățământul superior este ansamblul de caracteristici ale unui program de studii în conformitate cu domeniile de pregătire, prin care sunt satisfăcute așteptările beneficiarilor în raport cu studiile de calitate [1].

Principalele domenii de asigurare a calității în instituția de învățământ superior sunt:

- capacitatea instituțională,
- eficacitatea educațională,
- managementul calității.

*Capacitatea instituțională* presupune în mod obligatoriu o organizare unită a părților constitutive și un sistem eficient de conducere și administrare, o bază materială corespunzătoare și, desigur, resursele financiare necesare pentru o funcționare stabilă pe termenul asumat, precum și resursele umane ca bază a sistemului educațional pentru realizarea obiectivelor propuse.

*Eficacitatea educațională* este referită la organizarea procesului de predare-învățare-evaluare și de cercetare în funcție de planurile întocmite de studii, curriculele pe discipline, metodele și tehnicile de predare, criteriile de evaluare corespunzătoare, de proiectare a obiectivelor și a rezultatelor scontate corelate la etapele temporale de studii (I – licența într-un anumit domeniu, II – masterat sau III – doctorat).

*Managementul calității* se bazează pe strategiile, prin care instituția demonstrează că își evaluează corect performanțele, că menține și dezvoltă procesul educațional, că asigură o calitate înaltă a educației orientate spre învățare și cercetare.

Toate cele trei importante domenii asigură calitate doar printr-o deplină concordanță (Fig.1).

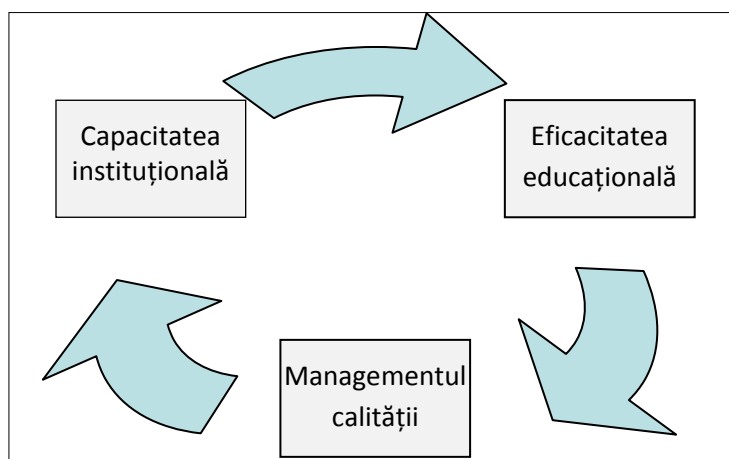


Fig.1. Coerența dintre domeniile de asigurare a calității în procesul educațional.

La etapa actuală, în calea sa de aderare la Uniunea Europeană, Republica Moldova insistă asupra unui nivel înalt al calității învățământului. Aspirațiile de după anul 1990 pentru o integritate academică consistentă a Universității de Stat din Moldova, relațiile stabilite cu unele renumite centre universitare de peste hotare, schimbul de experiență în aspect extins, precum și colaborarea în domeniul cercetărilor științifice, toate în ansamblu au contribuit la cunoașterea acestei instituții în lume și la aderarea ei (în 2005) la Asociația Internațională a Universităților și la Declarația de la Bologna.

Misiunea de bază a personalului implicat în activitățile didactice și științifice este de a contribui la formarea generală, formarea profesională inițială și continuă în conformitate cu standardele educaționale.

Principiile, valorile și normele comunității academice a Universității de Stat din Moldova sunt reflectate în *Codul de Etică*, aprobat în ședința Senatului din 25 decembrie 2007 [3]. Prezentul cod este cu funcția de ghid de integritate academică, un cod deontologic oferit ca set de reguli ce reprezintă responsabilitățile fiecărui individ sau grup, un angajament moral al USM în fața societății, cod care a fost întocmit conform prevederilor Constituției Republicii Moldova.

**Importanța și realitatea aplicabilității Codului de Etică.** Dat fiind că Codul de Etică al Universității de Stat din Moldova reprezintă un contract moral între membrii comunității universitare (cadrele didactice, studenții, personalul administrativ etc.), care implică anumite responsabilități ale acestor membri, reiese că acest contract este unul dintre indicatorii importanți ai Universității de Stat din Moldova și, prin urmare, el trebuie pus pe masa fiecărei persoane chiar din momentul când aceasta trece pragul USM, fie în calitate de student, cadru didactic, manager etc.

Conform datelor anchetării (aa. 2013 și 2014) studenților anului III de la Facultatea de Chimie și Tehnologie Chimică, aceștia au luat cunoștință de Codul de Etică al Universității de Stat din Moldova spre sfârșitul

studiilor de Licență, în cadrul cursului Etică Profesională (a. III, semestrul 2). Astfel, după ce au studiat principiile și normele generale și particulare ale eticii universitare, studenții și-au schimbat viziunea asupra instituției, concluzionând că Universitatea de Stat din Moldova este o universitate de performanță. Însușind pozițiile de bază ale Codului Educației, studenții au înțeles ce reprezintă libertatea academică, autonomia personală, dreptatea și echitatea, transparența și confidențialitatea, integritatea academică și anticorupția. Cu multă atenție a fost discutat art.12 *Onestitatea și corectitudinea intelectuală*, prin care se atenționează că la Universitatea de Stat din Moldova este interzisă orice formă de fraudă intelectuală, inclusiv copiatul, plagiatul, substituirea lucrărilor etc.

De menționat, însă, că prevederile Codului de Etică al Universității de Stat din Moldova rămân a fi bine cunoscute și aplicate doar de către unii membri ai Senatului. Poate de aceea la unele facultăți se atestă situații de conflict între cadrele didactice sau între studenți și profesori, calificate drept *încălcare a libertății academice* (atacuri personale sau afirmații defăimătoare la adresa altor membri ai comunității academice), care periodic sunt discutate și clarificate în cadrul Comisiei universitare pentru Juridică și Etică.

Precum se știe, în momentul angajării la serviciu, persoana urmează să completeze și să semneze obligatoriu *Cererea de angajare* și *Contractul Individual de Muncă*. Pentru cadrele didactice, în scopul asigurării unui învățământ de calitate, este important și *Codul de Etică al Universității de Stat din Moldova*. Misiunea decanului, a șefilor de departamente, a membrilor Consiliului de Calitate, ca reprezentanți ai tuturor facultăților, este de a aduce la cunoștința tuturor cadrelor didactice importanța și conținutul acestui *Cod Deontologic* chiar din momentul angajării lor la facultate. Cu certitudine, cunoscând ansamblul normelor de conduită și al obligațiilor profesionale, membrii comunității Universității de Stat din Moldova vor menține sus calitatea procesului de învățământ și vor evita situațiile de conflict în relațiile profesor-profesor, profesor-student, student-student, șef-subaltern etc.

Dat fiind că chimia este un domeniu teoretico-experimental, pregătirea tinerilor specialiști în cadrul Facultății de Chimie și Tehnologie Chimică implică în mod obligatoriu activități experimentale, realizarea lucrărilor practice. Cadrele didactice și studenții sunt acceptați în laborator numai după ce au studiat, au semnat și aplicat *Regulile de lucru și Tehnica securității* în laborator pentru domeniul dat de chimie (anorganică, analitică, organică, tehnologică etc.). Evident, aceste reguli sunt aduse, într-o formă mai redusă, la cunoștința tinerilor chiar din momentul când încep să studieze chimia la nivel gimnazial (clasa a 7-a), continuând să le aprofundeze în clasele 8-12 [4, 5]. Pentru fiecare laborant ce urmează să asigure lucrările de laborator cu vesela, utilajul și reactivii necesari sunt editate *Fișe de post* speciale pentru lucrul experimental.

Fișa de post cuprinde responsabilitățile de serviciu ale laborantului. Obligatorietatea în respectarea acestor condiții este legată de faptul că încălcarea tehnicii securității și a regulilor de lucru în laborator (situații care uneori pot fi urmărite și în viața de toate zilele în afara laboratorului) duce la urmări grave. Alături de obligațiuni, fișa cuprinde, evident, și drepturile angajatului.

**Concluzii.** Funcționalitatea de nivel înalt este cea mai de preț misiune a Universității de Stat din Moldova. Aceasta poate fi asigurată prin obiectivele înaintate de menținere stabilă a capacității instituționale, a eficacității educaționale, a managementului calității. La realizarea acestor obiective pot contribui colectivele încheiate de cadre didactice de la toate facultățile, managerii și studenții Universității de Stat din Moldova fiind informați, competenți, dotați și implicați responsabil în procesul educațional și în realizarea cercetărilor științifice. În urma realizării Procesului de acreditare internă și externă, urmează a fi stabilit nivelul de concurență a Universității de Stat din Moldova comparativ cu alte instituții de învățământ superior.

#### Bibliografie:

1. Codul Educației. *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020*. Chișinău, 2014. 75 p. [Accesat 25.01.2014] Disponibil: <https://edu.md.ru/codul-educației.RM>
2. *Regulamentul privind organizarea și funcționarea instituției publice*. [http://www.acreditare.md/public/files/regulamente/Regulament\\_MOLDAC](http://www.acreditare.md/public/files/regulamente/Regulament_MOLDAC)
3. *Codul de Etică al Universității de Stat din Moldova*. Chișinău: CEP USM, 2007. 11 p.
4. DRAGALINA, G., VELIȘCO, N. *CHIMIE, manual pentru cl. a 7-a*. Chișinău: ARC, 2012. 190 p. ISBN 978-9975-61-690-4
5. POGREBNOI, I., DRAGALINA, G., BOTNARU, M. *Lucrări practice la Chimia Organică*. Indicații metodice pentru studenți. Chișinău: CEP USM, 2011. 64 p. ISBN 978-9975-70-937-8

Prezentat la 06.02.2015